

Ослобођење: Интервју са високим представником Валентином Инцком

Разговарала: Вилдана Селимбеговић

Ослобођење: Случај Крајина је дјелимично ријешен, јесте ли задовољни?

Валентин Инцко: Поздрављам одлуку Уставног суда Федерације БиХ о привременој мјери која омогућава да министар финансија ФБиХ остане на дужности све док Суд не донесе одлуку о меритуму предмета. Ова одлука наглашава потребу да се осигура функционалност институција, што је ОНР увијек заговарао јер институције морају бити у могућности да испуњавају потребе грађана.

Дјелујући без одлагања у тешким околностима, Суд је отклонио озбиљну кризу и показао да институције ове земље имају капацитет да рјешавају проблеме. Очекујем да ће се ова одлука, као и све будуће одлуке Суда, спровести одмах.

Сви актери у Федерацији сада треба да осигурају правилно функционисање институција и да се суздрже од предузимања било каквих радњи које ће подривати основне функције институција.

Ослобођење: Од почетка године интензивно сте се бавили овим проблемом, но чини се да је послије састанака с Вама једино био задовољан премијер Владе ФБиХ Нермин Никшић?

Валентин Инцко: ОНР је током ове кризе био у редовном контакту са свим актерима. Моји сарадници и ја смо се у протеклих неколико дана сусрели неколико пута и с предсједником Будимиром и премијером Никшићем, као и с њиховим савјетницима, уз пуну координацију с осталим кључним припадницима међународне заједнице, посебно с представницима ММФ-а.

Дозволите ми да будем јасан: наши ставови немају и нису имали везе с појединцима или питањем ко се налази на којој позицији у које вријеме. Ради се о постојању функционалне владе и институција које могу реализовати најосновнији циљ – испуњавати потребе грађана. Власти морају осигурати да институције функционишу без обзира на политичка дешавања. Морају постојати механизми који ће осигурати функционисање институција и у случајевима када носилац функције буде разријешен дужности или поднесе оставку, или када надлежни органи за именовања нису у могућности да дјелују. Наравно, ти механизми не смију бити злоупотребљени како би појединци остали на позицијама заувјек.

У овом конкретном случају, Федерација мора бити у стању да осигура исплату плата, пензија и других принадажности и мора бити у стању да сервисира свој вањски и унутрашњи дуг, због чега је благовремена одлука Уставног суда о доношењу привремене мјере била тако важна.

Сада је потребно да Влада ФБиХ и Парламент сагледају начине како могу затворити правне празнине и спријечити да се у будућности понови слична ситуација. Ово је важно не само за међународни углед земље него првенствено да се осигура да Федерација може и даље испуњавати потребе грађана без обзира на политичка дешавања.

Ослобођење: Зар није прилично неодговорно од премијера Владе што се хвалио рјешењем и чекао, а буквално сваки дан користио кризу покушавајући сву одговорност пребацити на предсједника Будимира?

Валентин Инцко: Мислим да највећа одговорност за ову последњу кризу заиста лежи на предсједнику, који је добро знао да, према закону, није било никога да замијени министра у потписивању налога за исплату или у тијелима за координацију као што је Фискално вијеће. Он је одлуку формулисао тако да одмах заустави исплате у Федерацији и потенцијално изазове највећу могућу кризу.

Премијер је исправно поступио када се обратио Уставном суду ФБиХ са захтјевом за оцјену законитости предсједникове одлуке, остављајући вријеме предсједнику да је преиспита или пак, уколико предсједник не реагује, да Суд размотри могућност доношења привремене мјере. Сматрам да се премијер не може кривити за посљедњу блокаду.

Ослобођење: У чему је био проблем с предсједником Будимиром: он је истрајавао у својој одлуци, упркос свим, усуђујем се рећи, добронамјерним сугестијама како Вас тако и других представника међународне заједнице у БиХ?

Валентин Инцко: Након обимних напора, како мене тако и других чланова међународне заједнице да омогућимо рјешење спора који је произашао из предсједникове одлуке, било је јасно да је мало вјероватно да ће се у политичкој арени донијети одлука којом би се ријешила тренутна криза, на примјер, именовањем новог министра. Такође смо указали на озбиљне посљедице и чињеницу да нема свеобухватних законских опција којима би се попунио вакуум који је предсједник створио.

Више пута смо позивали предсједника Будимира и све актере да без одлагања предузму кораке да се избјегне огромна штета коју би ово имало по јавне финансије Федерације Босне и Херцеговине и земље у цјелини. Устрајавајући у одбијању да поништи или измијени своју одлуку у оваквим околностима, предсједник Будимир је био најодговорнији за могуће посљедице своје одлуке на грађане.

Ослобођење: Да ли Вам је Будимир предочио своје рјешење ове деблокаде, наравно, изузимајући могућност избора новог министра, о којем говори јавно, а што је у оваквим односима унутар Парламента ФБиХ најпросто неизводљиво?

Валентин Инцко: С обзиром на упитност легалности предсједникове одлуке, било је јасно да нема могућности за постизање договора око новог министра. У уторак је Влада Федерације одбила предсједников приједлог о привременом

рјешењу за буџетске исплате, између осталог и због негативног мишљења Владине Канцеларије за законодавство. Једноставно речено, предсједник је предложио рјешења која је било немогуће спровести у постојећим политичким околностима. Осим тога, ти приједлози нису нудили свеобухватно рјешење. Сматрам да је то био дио његове игре да одговорност за своје потезе пребаци на друге.

Ослобођење: Уставни суд ФБиХ опет има проблем с мањком судија. Да ли сте искористили прилику па подсјетили предсједника Федерације и на обавезе те врсте?

Валентин Инцко: Очекујем да у наредних неколико дана видим номиновање кандидата јер су то као обавезу преузели предсједник и два потпредсједника када сам се састао с њима прошлог мјесеца.

Неколико пута сам се састао с предсједником и двојицом потпредсједника Федерације како бих их позвао да предузму све неопходне мјере да би осигурали што хитније именовање судија на упражњене функције у Суду. С обзиром на постојеће спорове у Федерацији, потреба за потпуним функционисањем институција, а поготово Уставног суда, никада није била већа.

На нашем задњем заједничком састанку одржаном 19. децембра, предсједник Будимир и потпредсједници Кебо и Пударић преузели су обавезу да ће, без даљњих одлагања, остварити помак у вези с овим питањем како би имена номинованих кандидата могла почетком јануара бити достављена Дому народа Федерације БиХ. Такође сам од њих експлицитно тражио да наставе с праксом започетом током прошлог циклуса номиновања кандидата, односно да заједнички размотре предложене кандидате и понуде међусобно усаглашен приједлог.

Међутим, умјесто да сарађује с потпредсједницима како би договорили листу кандидата за Уставни суд Федерације БиХ, предсједник Будимир је 3. јануара донио законски упитну одлуку о разрјешењу министра финансија, чиме је додатно закомпликовао

ионако тешку ситуацију у Федерацији.

Ослобођење: Ваљда због очаја у коме живимо, ја сам врло смионо јавно предложила да Ви све актере казните техничким мандатом, мада знам да је то неизводљиво, но сви испаштамо због бизарне политичке игре. Шта учинити?

Валентин Инцко: Тренутна ситуација у БиХ и Федерацији створена је потезима политичких странака и званичника на извршним функцијама. Они морају преузети одговорност за своје потезе и могуће посљедице и ријешити ову ситуацију. Често чујем тврдње како ја сносим дио одговорности за тренутну ситуацију у Федерацији, с обзиром да сам интервенисао у процесу формирања власти прије три године, те да ја стога такође имам одговорност за рјешавање тренутне кризе. Никако се не слажем с таквим тврдњама. Након општих избора 2010. године, двије политичке странке грубо су прекршиле Устав Федерације БиХ тиме што нису именовале делегате у Дом народа Федерације БиХ пуних шест мјесеци. Моја одлука је усплиједила након опсежног и дуготрајног посредовања међународне заједнице и омогућила је формирање функционалне владе. Стога је погрешно тврдити да је одлука високог представника извор свих проблема. Овдје се не ради о избјегавању одговорности него о суочавању с истином о ономе што се у Федерацији дешава у посљедње три године. Свака од водећих странака је повремено предузимала кораке који су допринијели кризи и покушала да угрози институције Федерације. Све оне морају престати с тим.

Ослобођење: Тек смо на почетку изборне године и већ је видљиво да је кампања поодмакла, па се многи с правом питају шта нас све чека до октобра?

Валентин Инцко: Схватам да су се политичке странке већ окренуле ка општим изборима који ће се одржати у јесен ове године, али то их не ослобађа одговорности да пронађу рјешења за многа питања која стоје пред њима. Да би се одржали избори, Изборни закон БиХ мора се одмах, без одлагања, измијенити у складу с одлуком Уставног суда БиХ о називима мјеста. Надам се

да ће Парламентарна скупштина престати с играма које само одуговлаче овај процес. Грађанима Мостара такође се мора омогућити што прије да гласају на локалним изборима. Коначно, међународна заједница жели да види напредак у имплементацији пресуде Сејдић-Финци. Прошло је више од четири године како је Европски суд за људска права донио пресуду у овом предмету и скандалозно је да политички лидери и странке још увијек нису у стању да договоре рјешење.

Неки политичари можда вјерују да могу скренути пажњу гласача са садашње економске и социјалне ситуације и њихових резултата и пропуста у протекле три године. Дозволите ми да будем директан: то једноставно неће проћи. Гласачи ове земље ће то прозрети. Подразумијева се да нема никакве потребе да се грађани узнемирују или да живе у страху. Сукоби из прошлости су иза нас и они су завршени. Оно што се мора промијенити, и то из основа, јесте начин вођења политике у овој земљи.